



**INFOTILAISUUS**  
**Laaduntarkastuksen vuosiraportti 2023**

9.4.2024 klo 9.00-10.30 ja 11.4.2024 klo 13.00-14.30

Laadunvarmistus  
Tilintarkastusvalvonta

# Laaduntarkastukset ja työohjelmat

- PRH:n tilintarkastusvalvonnan suorittama laaduntarkastus perustuu tilintarkastuslakiin ja Euroopan parlamentin ja neuvoston (EU) tilintarkastusasetukseen N:o 537/2014.
- Tilintarkastusvalvonta suorittaa laaduntarkastuksia sekä tilintarkastusyhteisöille että tilintarkastajille.
- Työohjelma valitaan tarkastettavan kohteen mukaan:
  - Yhteisöt: kansainvälinen Common Audit Inspection Methodology (CAIM).
  - Tilintarkastajat: oma ohjelma PIE-yhteisön tilintarkastajalle, toinen julkishallinnon tilintarkastajalle ja kolmas muille kuin edellä mainituille sekä neljäs ohjelma on suunniteltu uusintatarkastuksille.

# Tilintarkastajien laaduntarkastukset vuonna 2023

- Käydään läpi tilintarkastajan tekemää tilintarkastustyötä tilintarkastusvalvonnan valitsemassa tilintarkastustoimeksiannossa.
- Tilintarkastuskansiossa olevan dokumentaation perusteella tulee pystyä toteamaan, että lausunnon tueksi on hankittu riittävä määrä tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Dokumentaation perusteella tulee pystyä myös toteamaan, että tilintarkastajan raportointi on tilintarkastuksessa tehtyjen havaintojen mukaista.
- Pyritään huomioimaan tilintarkastajien työtä arvioidessa paitsi tilintarkastajan tarkastaman kohteen erityispiirteet niin myös tarkastettavan yhteisön koko ja kompleksisuus.

# Tilintarkastajien laaduntarkastukset vuonna 2023

## Vuoden 2023 aikana

- suoritettiin laaduntarkastus 153 tilintarkastajalle:
  - 88 (58 %) hyväksytty
  - 25 (16 %) hylätty
  - 40 (26 %) uusintatarkastus.
- Annettiin kehotuksia:
  - *tilintarkastajille annettiin useita kehotuksia.*
- Laaduntarkastettujen tilintarkastajien määrät olivat:
  - 52 Ei-PIE yksin toimivat tilintarkastajat
  - 45 Ei-PIE -yhteisöissä toimivat tilintarkastajat
  - 56 PIE-yhteisöissä tai saman ketjun yhteisössä toimivat tilintarkastajat.

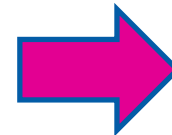
# Laaduntarkastuksissa tehdyt havainnot osa-alueittain – 1/12

## Etukäteen valitun tuloslaskelmaerän tarkastus – liikevaihto

Tehdyt havainnot liittyivät mm. seuraaviin asioihin:

- Liikevaihdosta oli tarkastettu vain jokin kannanotto (esimerkiksi katko), eikä kaikkia soveltuvia kannanottoja (täydellisyys, oikeellisuus, tapahtuminen, katko, luokittelu).
- Suoritetut tarkastustoimenpiteet eivät olleet todennettavissa tai tarkastettuja tositteita ei ollut yksilöity riittäväällä tarkkuudella.

Kalvo jatkuu seuraavalle sivulle.



## Laaduntarkastuksissa tehdyt havainnot osa-alueittain – 2/12

- Liikevaihdon katkoa on tarkastettu vain tilinpäätöspäivän toiselta puolelta, eikä molemmilta.
- Tilikauden aikaista liikevaihtoa ei ollut tarkastettu.
- Tulouttamiseen liittyvää väärinkäytösriskiä tai sen vaikutusta ei ollut arvioitu.

# Laaduntarkastuksissa tehdyt havainnot osa-alueittain – 3/12

## Etukäteen valitun tuloslaskelmaerän tarkastus – valmistusasteen mukainen tuloutus

Tehdyt havainnot liittyivät mm. seuraaviin asioihin:

- Kirjanpitolaissa ja kirjanpitolautakunnan yleisohjeessa annetut vaatimukset eivät täyty kirjanpitokäsittelyssä tai tilinpäätöksessä.
- Kirjanpitolautakunnan yleisohjeen edellyttämien liitetietojen esittäminen ei ole vapaaehtoista, vaan tiedot tulee lisätä tilinpäätökseen, mikäli sovelletaan valmistusasteen mukaista tuloutusta.

# Laaduntarkastuksissa tehdyt havainnot osa-alueittain – 4/12

## Etukäteen valitun tase-erän tarkastus – vaihto-omaisuus

Tehdyt havainnot liittyivät mm. seuraaviin asioihin:

- Vaihto-omaisuuden olemassaoloon ei ollut kohdistettu toimenpiteitä.
- Vaihto-omaisuuden arvostukseen ei ollut kohdistettu toimenpiteitä.
- Vaihto-omaisuuden olemassaoloon tai arvostukseen kohdistetut toimenpiteet eivät olleet todennettavissa.
- Tarkastustoimenpiteet eivät olleet kohdistuneet kaikkiin olennaisiin vaihto-omaisuusluokkiin.



# Laaduntarkastuksissa tehdyt havainnot osa-alueittain – 5/12

## Etukäteen valitun tase-erän tarkastus – myyntisaamiset

Tehdyt havainnot liittyivät mm. seuraaviin asioihin:

- Myyntisaamisten olemassaoloa on tarkastettu tarkastamalla pelkkiä myyntilaskuja (yhtiön tuottama tieto, ei ulkopuolista evidenssiä).
- Tilintarkastaja on luottanut yhtiön tuottamaan raporttiin, mutta ei ole testannut raportin tietojen oikeellisuutta.
- Myyntisaamisiin kohdistetut toimenpiteet eivät olleet todennettavissa.

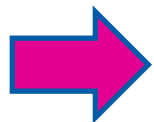
# Laaduntarkastuksissa tehdyt havainnot osa-alueittain – 6/12

## Etukäteen valitun tase-erän tarkastus – pysyvät vastaavat

Tehdyt havainnot liittyivät mm. seuraaviin asioihin:

- Tilintarkastusdokumentaatiosta ei ilmene, mitä tarkastustoimenpiteitä tilintarkastaja on suorittanut aineellisten hyödykkeiden täydellisyyteen, olemassaoloon ja arvostukseen.
- Tilintarkastusdokumentaatiosta ei ilmene, miten tilintarkastaja on varmentunut sijoitusten olemassaolosta ja arvostuksesta tilinpäätöshetkellä.

Kalvo jatkuu seuraavalle sivulle.



## Laaduntarkastuksissa tehdyt havainnot osa-alueittain – 7/12

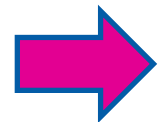
- Tilintarkastusdokumentaatiosta ei ilmene, että tilintarkastaja olisi arvioinut poistosuunnitelman puuttumisen vaikutusta tilinpäätöksen antamaan oikeaan ja riittävään kuvaan sekä tilintarkastajan raportointiin.

# Laaduntarkastuksissa tehdyt havainnot osa-alueittain – 8/12

## Lähipiiriin tai intressitahoihin liittyvien tietojen tarkastus

- Lähipiirin (OYL 1:11 §, SL 1:8 §) tai intressitahojen (PMA 3:10 §) tunnistaminen ja dokumentoiminen (nimi + tieto lähipiirisuhteen luonteesta) tehtävä, vaikka liiketoimia näiden kanssa ei olisi.
- Liiketoimien tunnistaminen lähipiirin / intressitahojen kanssa – olennaisen virheellisyyden riskit ja niiden arvioiminen.

Kalvo jatkuu seuraavalle sivulle.



## Laaduntarkastuksissa tehdyt havainnot osa-alueittain – 9/12

- Tarvittaessa liiketoimien tarkastaminen – huomioi todennettavuus.
- Tilinpäätöksessä esitettävien tietojen tarkastaminen – dokumentaatiosta käytävä ilmi mm. miten on tarkastettu, onko olennainen ja onko toteutettu tavanomaisin kaupallisin ehdoin sekä edellisistä riippumatta mm. OYL 8:6 §.

# Laaduntarkastuksissa tehdyt havainnot osa-alueittain - Lähipiiriin tai intressitahoihin liittyvien tietojen tarkastus – 10/12

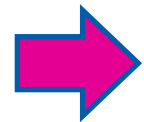
- Valtioneuvoston asetus pien- ja mikroyrityksen tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista
  - *Liiketoimet intressitahojen kanssa (PMA 3:10 §).*
- Kirjanpitoasetus
  - *Lähipiiriliiketoimet (KPA 2:7 b §)*
  - *IAS 24 Lähipiiriä koskevat tiedot tilinpäätöksessä.*
- Osakeyhtiölaki mm.
  - *Lähipiiri (OYL 1:11 §) ja Pörssiyhtiön lähipiiri (OYL 1:12 §)*
  - *Toimintakertomuksen tiedot lähipiirilainoista (OYL 8:6 §).*
- Säätiölaki mm.
  - *Lähipiiri (SL 1:8 §)*
  - *Toimintakertomus (SL 5:2 §)*
  - *Rahalainat, vastuut ja vastuusitoumukset (SL 5:3 §).*

# Laaduntarkastuksissa tehdyt havainnot osa-alueittain – 11/12

## Pääkirjanpitoventien ja muiden oikaisujen tarkastus

- Johto sivuuttaa kontroleja -riski on aina merkittävä ja esiintyy jokaisessa toimeksiannossa.
- Tavoitteena on muodostaa soveltuvin osin käsitys mm. prosesseista, joissa tapahtumat siirtyvät pääkirjanpitoon, käytetyistä tositelajeista, hyväksymiskontroleista ja siitä, kuinka automaattiset pääkirjanpitoventien voidaan erottaa manuaalisista.

Kalvo jatkuu seuraavalle sivulle.



## Laaduntarkastuksissa tehdyt havainnot osa-alueittain – 12/12

- Käsityksen muodostamisen jälkeen tilintarkastajan on helpompi perustella tarkastuksensa riskikriteerit (tositelajit, aikaväli, tilit, jne.).
- Aina suoritettava tiedusteluja ja tarkastettava tilikauden lopussa tehtyjä pääkirjanpitovientejä ja muita oikaisuja (ISA 240.33(a)).
- Tarkastuksen todennettavuus - mm. tarkastettujen tositteiden yksilöinti.



## Muut havaintoja sisältävät osa-alueet – 1/11

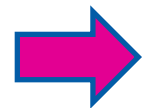
- Havainnot, joita on tehty muihin tilinpäätöseriin kuin valittuihin painopistealueisiin.
- Tilintarkastaja ei ollut suorittanut tarkastustoimenpiteitä kaikkiin olennaisiin tilinpäätöseriin:
  - muut tarkastustoimenpiteet
  - olennaisuus
  - tilinpäätöksen (ja toimintakertomuksen) tarkastus
  - tilintarkastuskertomuksen laatiminen
  - tilintarkastusdokumentaatiossa esitettyjen toimenpiteiden ja evidenssin todennettavuus sekä tarkastettujen tositteiden yksilöinti.

# Muut havainnot sisältävät osa-alueet – 2/11

## Muut tarkastustoimenpiteet

- Käsittävät muihin tilinpäätöseriin kuin valittuihin painopistealueisiin kohdistuvat havainnot.
- Tilintarkastaja ei ollut suorittanut tarkastustoimenpiteitä kaikkiin olennaisiin tilinpäätöseriin.
- Huomioitavaa, että olennaisen virheellisyyden riski kohdistua mihin tahansa soveltuvista tilinpäätöskannanotoista.

Kalvo jatkuu seuraavalle sivulle.



## Muut havainnot sisältävät osa-alueet – 3/11

- Tilintarkastajan on arvioitava, liittyykö johonkin tilinpäätöserään merkittävä riski.
- Suunnittelun ja suoritettujen tarkastustoimenpiteiden dokumentointi.

# Muut havaintoja sisältävät osa-alueet – 4/11

## Olennaisuus

- Tilintarkastajan on määritettävä:
  - *olennaisuus tilinpäätökselle kokonaisuutena*
  - *tarkastustyössä käytettävä olennaisuus*
  - *vähäpätöisen virheen raja.*
- Huomioitavaa, että konsernille tulee määrittää omat olennaisuusrajat.

# Muut havainnot sisältävät osa-alueet – 5/11

## Tilinpäätöksen ja (toimintakertomuksen) tarkastus

- Tilintarkastajan on arvioitava tilinpäätöksen:
  - esittämistavan, rakenteen ja sisällön asianmukaisuutta.
- Tilintarkastajan tulee varmistua siitä, että tilinpäätös:
  - on johdettu kirjanpidosta
  - tarkastaa siinä esitetyt vertailutiedot
  - arvioida liitetietojen täydellisyyttä.

Kalvo jatkuu seuraavalle sivulle.



## Muut havainnot sisältävät osa-alueet – 6/11

- Huomioitavaa on, että olennaisuutta ei aina voida soveltaa näissä vaatimuksissa vaan tiedot tulee lisätä tilinpäätökseen tai toimintakertomukseen, mikäli ne soveltuvat.
- Suoritetut toimenpiteet tulee olla todennettavissa (*pelkkä toteamus työpapereissa täsmäyttämisestä ei ole riittävä*).

# Muut havainnot sisältävät osa-alueet – 7/11

## Tilintarkastuskertomuksen laatiminen

- Pääsääntöisesti tilintarkastajan antama virheellinen lausunto on johtanut siihen, että laaduntarkastuksen tulokseksi on annettu hylätty.
  - Tilintarkastuskertomus on ainoa julkinen asiakirja, jonka tilintarkastaja antaa, joten on tärkeää, että siinä olevat tiedot ovat luotettavia.
- Useammassa tapauksessa tilinpäätös ei sisältänyt kaikkia vaadittuja liitetietoja, mutta tilintarkastaja oli silti lausunut, että tilinpäätös täyttää lakisääteiset vaatimukset.
  - *Tilintarkastajan tulee vaatia puuttuvien tietojen lisäämistä tilinpäätökseen tai mikäli yhteisö ei sitä suostu tekemään, tulee tilintarkastajan arvioida tämän vaikutusta.*

## Muut havaintoja sisältävät osa-alueet – 8/11

- Havaittiin tapauksia, joissa tilinpäätösmerkintä oli allekirjoitettu henkilönä, mutta tilintarkastuskertomus annettu yhteisön nimissä.
  - Tilintarkastaja oli myös saattanut antaa tilintarkastuskertomuksen yhteisön nimissä, vaikka hänet oli valittu tilintarkastajaksi henkilönä.



## Muut havaintoja sisältävät osa-alueet – 9/11

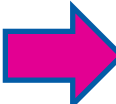
### Tarkastustoimenpiteiden ja evidenssin todennettavuus sekä tositteiden yksilöinti

- Tilintarkastajan työn laatua on voitava arvioida tilintarkastajan työstään laatiman dokumentaation perusteella.
- Dokumentaatiosta tulee ilmetä, että
  - lausunnon tueksi on hankittu riittävä määrä tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.
  - tilintarkastajan raportointi on tilintarkastuksessa tehtyjen havaintojen mukaista.
- Dokumentaatiosta tulee ilmetä keskitetysti tehdyn tarkastustyön dokumentaatio.

## Muut havainnot sisältävät osa-alueet – 10/11

### Tilintarkastusdokumentaatioissa esitettyjen toimenpiteiden ja evidenssin todennettavuus sekä tarkastettujen tositteiden yksilöinti

- Dokumentoinnin puutteellisuus katsotaan laiminlyönniksi.
- Jälkikäteen annettu selvitys ei korvaa riittävää dokumentaatiota.
- Raportoinnin tulee olla tilintarkastuksessa tehtyjen havaintojen mukaista.

Kalvo jatkuu seuraavalle sivulle. 

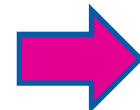
## Muut havainnot sisältävät osa-alueet – 11/11

- Suoritetut toimenpiteet eivät ole todennettavissa, esimerkiksi:
  - Tarkastettuja tositteita ei ollut yksilöity riittävällä tarkkuudella.
  - On puutteita tilintarkastuksen aikana esiin tulleiden merkittävien seikkojen ja niitä koskevien johtopäätösten dokumentoinnissa.
  - Muualla kuin Suomessa tehdyn työn dokumentointi ja läpikäynti on puutteellista.
- Tilintarkastustoimenpiteiden luonnetta, ajoitusta ja laajuutta koskien dokumentaation tulee sisältää:
  1. *ominaispiirteet, jotka yksilöivät tarkastetut yksiköt tai seikat*
  2. *kuka on suorittanut tilintarkastustyön ja milloin tämä työ on valmistunut*
  3. *kuka on läpikäynyt suoritettua työtä, jos tarkastusta on suorittanut useampi henkilö.*

# Merkittävimmät puutteet hylätty-päätöksen saaneissa laaduntarkastuksissa – 1/3

- Tilintarkastajan antama lausunto on virheellinen/ puutteellinen.
  - Virheellinen/puutteellinen lausunto tilinpäätöksen oikean ja riittävän kuvan antamisesta (neljä laaduntarkastusta).
  - Virheellinen/puutteellinen lausunto – toimintakertomuksesta annettavat lausunnot antamatta (kolme laaduntarkastusta).
  - Virheellinen lausunto - lakisääteiset vaatimukset (neljä laaduntarkastusta).
- Tilintarkastajan toiminnassa ei ollut nähtävissä riittävää kehittymistä uusintatarkastuksen jälkeen (*yhdeksän laaduntarkastusta*)

*Kalvo jatkuu seuraavalle sivulle.*



## Merkittävimmät puutteet hylätty-päätöksen saaneissa laaduntarkastuksissa – 2/3

- Tilintarkastajan tarkastustyö on erittäin puutteellista kaikissa tarkastustyön vaiheissa (*kymmenen laaduntarkastusta*).
- Dokumentointi puuttui lähes kokonaan (*kymmenen laaduntarkastusta*).

## Merkittävimmät puutteet hylätty-päätöksen saaneissa laaduntarkastuksissa – 3/3

- Kolmessa laaduntarkastuksessa tilintarkastajan toiminnassa havaitut puutteet tai virheellisyydet ovat niin olennaisia, että ne vaativat välittömiä valvontatoimenpiteitä.
  - *Puutteet liittyivät sellaisiin osa-alueisiin, joista tilintarkastaja antaa lausunnon.*
- Osassa laaduntarkastuksista oli useampi kuin yksi hylkäysperuste.
- Hylätty-tuloksen saaneissa 25 (25 hylätty tulosta) laaduntarkastuksissa oli myös tilintarkastusevidenssin hankkimisessa ja sen dokumentoinnissa havaittu puutteita, jotka liittyvät tarkastustoimenpiteiden ja/tai evidenssin todennettavuuteen.

# Julkishallinnon tilintarkastustoimeksiantojen laaduntarkastukset ja niiden havainnot – 1/8

- Laaduntarkastus kohdistui 10 julkishallinnon tilintarkastustoimeksiantoon.
  - Kaikki olivat kuntien tilintarkastustoimeksiantoja.
  - Neljä sai tulospäätökseksi hyväksyty, neljää tarkastusta jatketaan uusintatarkastuksella ja kaksi sai tulospäätökseksi hylätty.
  - Suoritetuista laaduntarkastuksista yksi oli uusintatarkastus.
    - *Uusintatarkastuksen tulos voi olla vain hylätty tai hyväksyty.*
- Kaikki laaduntarkastuksista annetut päätökset eivät ole vielä lainvoimaisia.

# Julkishallinnon tilintarkastustoimeksiantojen laaduntarkastukset ja niiden havainnot – 2/8

- Laaduntarkastuksen tulokseen vaikuttavia havaintoja tehtiin kaikkiin neljään kuntalaissa määriteltyyn tilintarkastajan tehtävään sekä kaikkiin kolmeen laaduntarkastusten painopistealueeseen, jotka olivat sisäinen valvonta, konsernivalvonta ja julkiset hankinnat.

1) onko kunnan hallintoa hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti	3) ovatko valtionosuuksien perusteista annetut tiedot oikeita	
2) antavatko kunnan tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitalinpäätös tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti oikean ja riittävän kuvan kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta	4) onko kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti	
1) sisäinen valvonta	2) konsernivalvonta	3) julkiset hankinnat



# Julkishallinnon tilintarkastustoimeksiantojen laaduntarkastukset ja niiden havainnot – 3/8

## Kirjanpidon, tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen tarkastus

1. Olennaisiin tilinpäätöseriin suunnitellut ja suoritettut tarkastustoimenpiteet:
  - Olennaisuuden määrittelystä huolimatta, tilintarkastussuunnitelmassa ei ollut määritetty olennaisia tilinpäätöseriä ja niille kohdistettavia tarkastustoimenpiteitä tai
  - tilinpäätökseen saattoi sisältyä useampiakin olennaisuuden ylittäviä tilinpäätöseriä, joihin tilintarkastaja ei ollut suorittanut lainkaan tarkoitukseen soveltuvaa evidenssiä antavia tarkastustoimenpiteitä.
  - Liitetiedoissa esitettyjen, nimellis- ja markkina-arvoltaan olennaisten johdannaisten kirjanpito- ja tilinpäätöskäsittelyn tarkastaminen: tarkastusdokumentaatiosta ei ollut todennettavissa, että tilinpäätöksessä käytetyille esittämistavalle on olemassa kirjanpito-ohjeiden mukaiset perustelut.

Kalvo jatkuu seuraavalle sivulle. 

# Julkishallinnon tilintarkastustoimeksiantojen laaduntarkastukset ja niiden havainnot – 4/8

2. Pääkirjanpitoventien tarkastuksesta saatua evidenssiä ei voitu arvioida.
  - Tilintarkastaja ei ollut suunnitellut ja suorittanut pääkirjanpitoventien tarkastustoimenpiteitä dokumentoidusti siten, että saatua evidenssiä olisi voitu arvioida.

# Julkishallinnon tilintarkastustoimeksiantojen laaduntarkastukset ja niiden havainnot – 5/8

## Kirjanpidon, tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen tarkastus

3. Konsernitilinpäätöksen tarkastus oli suppeasti dokumentoitu.

- Havainnot tehtiin tarkastuksen ja dokumentaation suppeudesta sekä ongelmista konsernitilinpäätöksen tarkastuksen todennettavuudessa.

4. Tilinpäätöksessä esitettyjen tietojen oikeellisuuden tarkastamisessa.

- Tilinpäätöksessä esitettyjen tietojen oikeellisuuden tarkastus ei ollut riittävästi todennettavissa.
- Dokumentaatiosta on voitava todentaa, onko allekirjoitettu (korjaukset sisältävä) versio tilinpäätöksestä tarkastettu.

# Julkishallinnon tilintarkastustoimeksiantojen laaduntarkastukset ja niiden havainnot – 6/8

## Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen tarkastus

Havainnot liittyivät mm. seuraaviin asioihin:

- Keskeisiin toimintaprosesseihin, niiden kontroleihin tai kontrollien seurantaan kohdistuvat tarkastustoimenpiteet eivät ole todennettavissa dokumentaatiosta. Myös kirjanpidon ja tilinpäätöksen sekä hallinnon tarkastuksen dokumentaatio on suppeaa. Dokumentaatiosta ei ilmene, mihin tarkastuksen vaiheisiin tilintarkastajan kokonaisarvio sisäisen valvonnan järjestämisestä perustuu.

Kalvo jatkuu seuraavalle sivulle.



# Julkishallinnon tilintarkastustoimeksiantojen laaduntarkastukset ja niiden havainnot – 7/8

- Tilintarkastusdokumentaatiosta ei voida todentaa, että tilintarkastaja on hankkinut riittävästi tarkoitukseen soveltuvaa evidenssiä tilintarkastuskertomuksessa annetun sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen tarkastuksen tuloksen pohjaksi.

=> Tehtyjen havaintojen taustalla oli kokonaisuutena tarkastuksen ja dokumentoinnin suppeus, jolloin tilintarkastuskertomuksessa esitetyn tarkastuksen tuloksen pohjana olevat todennettavat tarkastustoimenpiteet jäivät vähäisiksi.

# Julkishallinnon tilintarkastustoimeksiantojen laaduntarkastukset ja niiden havainnot – 8/8

## Konsernivalvonnan järjestämisen tarkastus

Havainnot liittyivät mm. seuraaviin asioihin:

- Konsernivalvonnan tarkastustoimenpiteet ja johtopäätökset eivät ole pääosin todennettavissa. Saadun evidenssin määrää ei voida arvioida.

=> Hankitun evidenssin määrää ja soveltuvuutta on vaikea arvioida, mikäli konsernivalvonnan tarkastuksessa ei ole käytetty esimerkiksi tarkastuslistaa eikä ole tehty myöskään muuta tarkastusta kokoavaa työpaperia ja jos lisäksi esim. hallinnon ja toimintakertomuksen tarkastusten dokumentointi on suppeaa.

# Tilintarkastusyhteisöjen laaduntarkastus – 1/3

- Kansainvälisen laadunhallintastandardin (ISQM 1) mukaan tilintarkastusyhteisön on suunniteltava, otettava käyttöön ja pidettävä toiminnassa tilinpäätöksiin kohdistuvia tilintarkastuksia tai yleisluonteisia tarkastuksia taikka muita varmennus- tai liitännäispalvelutoimeksiantoja koskeva laadunhallintajärjestelmä, jonka avulla se saa kohtuullisen varmuuden siitä, että:
- tilintarkastusyhteisö ja sen henkilöstö täyttävät velvollisuutensa ja suorittavat toimeksiannot ammatillisten standardien sekä sovellettavien säädöksiin ja määräyksiin perustuvien vaatimusten mukaisesti; ja
- raportit, jotka tilintarkastusyhteisö tai toimeksiannosta vastuulliset henkilöt antavat toimeksiannoista, ovat olosuhteisiin nähden asianmukaisia.

## Tilintarkastusyhteisöjen laaduntarkastus – 2/3

- Kansainvälisen laadunhallintastandardin (ISQM 1) mukaan laadunhallintajärjestelmä koskee seuraavia kahdeksaa komponenttia:
  - tilintarkastusyhteisön riskienarviointiprosessi
  - hallinto ja johtaminen
  - relevantit eettiset vaatimukset
  - asiakassuhteiden ja yksittäisten toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen
  - toimeksiannon suorittaminen
  - resurssit
  - informaatio ja kommunikaatio
  - seuranta- ja korjaamisprosessi.



## Tilintarkastusyhteisöjen laaduntarkastus – 3/3

- Laaduntarkastuksen tavoitteena oli arvioida Kansainvälisen laadunhallintastandardin (ISQM 1) mukaisen laadunhallintajärjestelmän käyttöönottoa yhteisössä.
- Tilintarkastusvalvonta teki 32 laaduntarkastuspäätöstä vuoden 2023 aikana.
- Toistuvia havaintoja ja kehittämiskohteita:
  - Tilintarkastusyhteisön toiminnan järjestäminen
  - Vastaamistoimenpiteet
  - Seuranta- ja korjaamisprosessi ja LHJ:n arviointi
  - ISQM 1 -standardia koskeva osaaminen
  - Kansalliset säädökset laadunhallintajärjestelmässä.

# EU-asetuksen (537/2014) perusteella annettavat kootut tiedot

## Asetuksen perusteella annettavat kootut tiedot

- laaduntarkastusten perusteella tehdyistä havainnoista ja päätelmistä
- annetuista suosituksista ja suositusten toteuttamisen seurannasta
- toteutetuista valvontatoimista ja määrätyistä seuraamuksista.

# Tilintarkastusyhteisöjen laaduntarkastus

## Vuoden 2023 aikana

- Laaduntarkastuksen kohteena oli kaksi tilintarkastusyhteisöä.
- Annettiin päätös ja raportti neljälle tilintarkastusyhteisölle, joille tarkastus oli suoritettu aiempina vuosina:
  - kahden tilintarkastusyhteisön laaduntarkastuksen päätelmä oli, että laadunvalvontajärjestelmä antaa kohtuullisen varmuuden kansainvälisen laadunvalvontastandardin ISQC 1 -tavoitteiden toteutumisesta ja
  - kahden tilintarkastusyhteisön laaduntarkastuksen päätelmä oli, että laadunvalvontajärjestelmä ei anna kohtuullista varmuutta kansainvälisen laadunvalvontastandardin ISQC 1 -standardin tavoitteiden toteutumisesta.

# PIE-toimeksiantojen tilintarkastajien laaduntarkastusten päätelmät ja suositukset

## Vuoden 2023 aikana

- Laaduntarkastettu viiden PIE-tilintarkastustoimeksiannon tilintarkastustyö.
- Päätelmät:
  - *Kolmella laatuvaatimukset täyttyvät.*
  - *Kahta jatketaan uusintatarkastuksella.*
- Suositukset:
  - *Tilintarkastajaa kehotetaan kiinnittämään huomiota toimeksiantokohtaisen laadunvalvontatarkastuksen dokumentointiin.*

# PIE-toimeksiantojen tilintarkastajien laaduntarkastukset

## Merkittävimmät olennaisen virheellisyyden riskit ja tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

PRH:n tilintarkastusvalvonta on havainnut laaduntarkastuksissaan, että tilintarkastaja on saattanut tilintarkastuskertomuksessa tuoda esille, että EU-asetuksen 537/2014 10 artiklan 2c -mukaiset olennaisen virheellisyyden riskit sisältyvät tilintarkastuksen kannalta keskeisiin seikkoihin. Tilintarkastaja ei ole tilintarkastuskertomuksessa kuitenkaan yksilöinyt näitä riskejä. Tilintarkastajan dokumentaatiosta ei myöskään aina selviä, mitä riskejä tilintarkastaja on käsitellyt Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 537/2014 artiklan 10 2c-mukaisina olennaisen virheellisyyden riskeinä.

# PRH:n tilintarkastusvalvonnan julkaisuja PRS revisionstillsyns publikationer

Laaduntarkastuksen vuosiraportit:

[https://www.prh.fi/fi/tilintarkastusvalvonta/tilintarkastusvalvonta/laaduntarkastuksen\\_vuosiraportit.html](https://www.prh.fi/fi/tilintarkastusvalvonta/tilintarkastusvalvonta/laaduntarkastuksen_vuosiraportit.html)

Årsrapporter om kvalitetsgranskningar:

[https://www.prh.fi/sv/revisionstillsyn/revisionstillsyns\\_publicationer/arsrapporter\\_om\\_kvalitetsgranskningar.html](https://www.prh.fi/sv/revisionstillsyn/revisionstillsyns_publicationer/arsrapporter_om_kvalitetsgranskningar.html)

Osallistujille ilmoitetaan, kun Teams-infotilaisuuden esitysmateriaali on julkaistu PRH:n verkkosivuilla Tilintarkastusvalvonnan Julkaisut -osiossa. / Vi meddelar deltagarna när presentationen har publicerats på PRS webbplatsen:

<https://www.prh.fi/fi/tilintarkastusvalvonta/tilintarkastusvalvonta.html>

[https://www.prh.fi/sv/revisionstillsyn/revisionstillsyns\\_publicationer.html](https://www.prh.fi/sv/revisionstillsyn/revisionstillsyns_publicationer.html)

# PRH:N TILINTARKASTUSVALVONNAN INFOTILAISUUDET



## Tervetuloa infotilaisuuksiin 2024

- **Tilintarkastuslautakunnan ratkaisukäytäntö**
  - *16.5.2024 klo 13.00-15.00.*
- **Ajankohtaista rahanpesuvalvonnasta tilintarkastajille**
  - *29.8.2024 klo 13.00-14.30.*
- **Säätiöt ja tilintarkastus**
  - *19.9.2024 klo 13.00-15.00.*
- **Laaduntarkastusprosessi käytännössä**
  - *Ajankohta täsmentyy myöhemmin.*
- **Tilintarkastajan valvontatietoilmoituksen täyttäminen**
  - *Elo-syyskuu, ajankohta täsmentyy myöhemmin.*



The logo for PRH (Patentti- ja rekisterihallitus) is displayed in a stylized, tilted rectangular frame. The letters 'PRH' are white and bold, set against a dark blue background. The frame has a red-to-blue gradient border.

**PRH**

**Kiitos!**

Laadunvarmistus  
Tilintarkastusvalvonta  
Patentti- ja rekisterihallitus